

Hızlanan Enflasyon, Yetersiz Asgari Ücret Zamları ve Artan Gelir Eşitsizliği: Türkiye, Eylül 2021 – Ocak 2025

Prof. Dr. Aykut Kibritçioğlu

Türk-Alman Üniversitesi, İİBF İktisat Bölümü
34820 Beykoz, İstanbul, Türkiye
kibritcioglu@tau.edu.tr

Sayı: WP202501

Hızlanan Enflasyon, Yetersiz Asgari Ücret Zamları ve Artan Gelir Eşitsizliği: Türkiye, Eylül 2021 – Ocak 2025

Prof. Dr. **Aykut Kibritçioğlu**

Türk-Alman Üniversitesi

İİBF İktisat Bölümü

34820 Beykoz, İstanbul, Türkiye

kibritcioglu@tau.edu.tr

Özet

Türkiye’de Eylül 2021’de uygulamaya başlanan ve konvansiyonel olmayan para politikası sonucunda enflasyon uzun yıllar sonra yeniden hızlandı ve çalışanların gelirlerinde ciddi ölçüde reel aşınmalar oluştu. Bu kısa araştırmanın amacı, Eylül 2021’den Aralık 2024’e kadar net asgari ücretteki, Türkiye İstatistik Kurumu ve İstanbul Ticaret Odası’nın ilgili fiyat endekslerindeki, Türk-İş’in açlık sınırı gelirindeki ve kişi ve çalışan başına reel gayri safi yurtiçi hasıladaki gelişmeleri karşılaştırmalı olarak analiz etmek ve böylece, Eylül 2021’de denenmeye başlanan para politikasının 2024 yılı sonu ve 2025 yılı başı itibarıyla söz konusu bu değişkenler üzerindeki etkilerini incelemektir. Çalışmadan çıkan sonuçlar Kibritçioğlu (2024a ve 2024b)’nin politika sonuçlarını destekleyici niteliktedir. İnceleme, araştırmanın kısa ve uzun vadeli politika sonuçlarının tartışılıp özetlenmesiyle sona ermektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkiye ekonomisi, işgücü piyasası, enflasyon, üretkenlik, asgari ücret, gelir dağılımı, bölüşüm.

JEL Konu Kodları: E24, D31, E31, E64, J26 ve J31.

03.01.2025

Açıklama: Bu çalışma henüz taslak halindedir hem de Kibritçioğlu (2024a ve 2024b)’nin bir devamı veya tamamlayıcısı niteliğindedir. Eğer varsa, her türlü görüş, öneri ve eleştirilerinizi yazara kibritcioglu@tau.edu.tr veya kibritoglu@gmail.com adresinden iletebilirsiniz.

1. Giriş

Bu kısa araştırma notunun amacı, Eylül 2021'den Aralık 2024'e kadar net asgari ücretteki, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) ve İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) ilgili fiyat endekslerindeki, Türk-İş'in hesapladığı aylık sınırı gelirindeki ve kişi ve çalışan başına reel gayri safi yurtiçi hasıladaki gelişmeleri karşılaştırmalı olarak analiz etmek ve böylece, Eylül 2021'de denenmeye başlanan para politikasının söz konusu değişkenler üzerindeki etkilerini araştırmaktır.

Türkiye'de Eylül 2021'de uygulamaya koyulan ve zamansız politika faizi indirimlerine dayalı para politikası sonucunda enflasyon uzun yıllar sonra yeniden hızlandı ve çalışanların gelirlerinde ciddi ölçüde reel aşınmalar oluştu. Yukarıdaki ilk paragrafta sözü edilen ilk dört değişkenin Eylül 2021 öncesi ve sonrasındaki gelişimini **Şekil 1**'de görmektesiniz. İşte Eylül 2021'den sonra dört değişkende meydana gelen dramatik artışlar bu incelemenin konusunu oluşturuyor. Bu çalkantılı dönemin sonunda Türkiye ekonomisi, 2024 yılının ikinci ve üçüncü çeyreğine ilişkin takvim ve mevsim etkisinden arındırılmış reel gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) verileri itibariyle hafif de olsa *teknik anlamda* bir *resesyona* girmiş de bulunuyor (Kibritçioğlu, 2024c).

Sonuç değerlendirmesi yapılırken, bu çalışmadan çıkan politika sonuçlarının Kibritçioğlu (2024a ve 2024b)'nin sonuçlarının destekleyici olup olmadığı dikkate alınacak ve inceleme, araştırmanın kısa ve uzun vadeli politika sonuçlarının özetlenmesiyle sona erecektir.

2. 2024-2025 Yıllarındaki Asgari Ücret ve Enflasyon Gelişmeleri

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) politika faizi indirimleri, işçilerin ücretlerinin, kamu kesimindeki memurların maaşlarının ve emeklilerin aylıklarının özellikle son on yıldır zaten büyük bir hızla asgari ücret düzeyine doğru yakınsamakta, hatta kısmen onun da altında seyretmekte olduğu bir süreçte gerçekleşti (Kibritçioğlu, 2024a ve 2024b). Çalışan işçi ve memurların ve onların emeklilerinin aylık gelirlerinin genelde asgari ücretten daha az artması sonucunda ortalama gelirlerin asgari ücret düzeyine doğru yakınsaması süreci, Aralık 2023 sonunda, 1 Ocak 2024'ten itibaren geçerli olacak olan asgari ücrete yıl içinde yeniden bir zam yapılmayacağı haberi ile birleşti. Böylece, 2024 yılı boyunca asgari ücret, emekli aylığı ve memur maaşı zamları konusu özellikle Mayıs-Ağustos ve Kasım-Aralık aylarında ekonomi politikaları gündeminin en üst sıralarında yer aldı. Derken, Asgari Ücret Tespit Komisyonu, işçi temsilcisi sendikanın (Türk-İş) üyelerinin katılmadığı dördüncü toplantısı sonucunda (24 Aralık 2024) asgari ücrete %30 kadar zam yapılmasına karar verildiğini açıkladı ve bu zam kamuoyunda yetersiz bulunarak ciddi eleştirilere maruz kaldı. Zira %30'luk zam, işgücü üretkenliği artışları bir yana, Ocak 2024'ten Kasım 2024'e kadar geçen on aylık sürede gerçekleşen %33,9'luk TÜİK Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) artışının da, % 43,0'lık İTO İstanbul Ücretliler Geçinme Endeksi (İÜGE) artışının da altında kalmıştı. Daha sonra, 3 Ocak 2025'te (bugün) açıklanan aynı iki endeksteki onbirer aylık artışlar ise sırasıyla %35,3 ve %45,5'e ulaştı. Kamu alacakları için 2025 *yeniden değerlendirme oranı* da aynı günlerde %43,93 olarak, yani %30'dan çok daha yüksek düzeyde açıklandı. Özetle, 2023 sonu ve 2024 başıyla 2024 yılı sonu arasındaki seçilmiş dönemler için enflasyon oranları aşağıdaki gibi gerçekleşti ve ne yazık ki hepsi de %30'un çok daha üstündeydi:

Seçilmiş Dönemler	Süre	TÜİK TÜFE (2003=100)	İTO İÜGE (1995=100)
Ocak 2024 - Kasım 2024	10 ay	% 33,9	% 43,0
Ocak 2024 - Aralık 2024	11 ay	% 35,3	% 45,5
Kasım 2023 - Kasım 2024	12 ay	% 47,1	% 58,0
Aralık 2023 - Aralık 2024	12 ay	% 44,4	% 55,3

Aşağıdaki **Şekil 2**, 2024 yılı boyunca asgari ücret sabitken, seçilmiş TÜİK tüketici fiyat endekslerinin ve İTO İÜGE'nin sürekli artmış olduğunu göstermektedir ve Aralık 2024'teki %30'luk asgari ücret zammından sonra

2025 Ocak'ından itibaren de benzer fiyat artışları karşısında asgari ücretin yıl içinde yeniden artırılmayacağı vurgulanmaktadır. Şekildeki kırmızı asgari ücret düzeyi eğrisi ile çeşitli fiyat endeksleri arasındaki dikey mesafeler Ocak 2024'ten bu yana giderek açılmakta ve bu artan mesafeler asgari ücretlilerin maaşlarındaki reel erimenin artışını temsil etmektedir. Bu reel gelir erimesi, asgari ücretlilerin ilgili ürünleri satın almakta giderek daha fazla zorlanmakta olduklarını da ima etmektedir. İşin kötüsü, eğer 2025 yılı boyunca da (tıpkı 2024'te olduğu gibi) asgari ücret gerçekten ikinci kez güncellenmeyecek olursa ve enflasyondaki ümit edilen yavaşlama özellikle politika kredibilitesi eksikliği yüzünden gecikecek olursa, asgari ücretlilerin geçinme sıkıntısı 2025 yılı boyunca artarak sürecektir. Çünkü **Şekil 2'**e göre, Ocak 2025 itibarıyla son 12 aylık gerçekleşen enflasyon oranları 3 Şubat 2025'te açıklanınca, asgari ücret zammının bir bölümü daha ilk ayda erimiş olacak ve Aralık 2024'te alınan (%30'luk) zam kararına rağmen asgari ücretin önümüzdeki oniki ayın genelinde (enflasyondaki tahmin edilen yavaşlamaya rağmen) daha da fazla reel gerileme sergileyeceği anlaşılmaktadır.

3. 2021-2024 Yıllarındaki Asgari Ücret, Enflasyon ve Açlık Sınırı Gelişmeleri

Şimdi, asgari ücretlilerin (ve asgari ücrete yakın bir gelir elde edenlerin) son üç yıldır yaşadığı geçinme sorununu daha yakından inceleyebilmek için, Eylül 2021'de gündeme gelen hatalı para politikası tercihinin yol açtığı makroekonomik çalkantıların gerçekleştiği dönemin tamamına, yani Eylül 2021 – Ocak 2025 döneminin bütününe odaklanabiliriz. **Şekil 3**, 2021 Eylül'ünden Aralık 2024'e kadar *nominal* net asgari ücretin altı kat arttığını, ama aynı dönemde *reel* net asgari ücretin (TÜİK TÜFE'si dikkate alındığında) sadece %27,9 kadar yükseldiğini, İTO İÜGE itibarıyla ise aslında Eylül 2021'dekine göre %3,2 kadar azaldığını göstermektedir. Başka bir deyişle, asgari ücretliler (ve ona yakın düzeyde aylık kazancı olanlar) açısından (TÜİK TÜFE'nin genel endeksine göre içerdiği mallar nedeniyle ücretliler açısından çok daha anlamlı bir fiyat göstergesi olan İTO İÜGE dikkate alındığında,) aylık reel gelirleri TCMB'nin politika faizi indirimine dayalı para politikası "deneyi"nin başlamasından tam üç yıl sonra, artmak bir yana, net olarak 100'den 96,8'e (yani %3,2 kadar) düşmüş durumdadır.

Eylül 2021'den bu yana nominal net asgari ücretin Türk-İş'in dört kişilik bir aile için hesapladığı *yoksulluk* (mavi eğri) ve *açlık* (yeşil eğri) *sınırları* karşısındaki gelişimi **Şekil 4'**e gösterilmiştir. Aynı grafikte, incelenen dönemde TÜİK TÜFE ve İTO İÜGE de, baz dönemlerindeki (sırasıyla 2003 ve 1995) değerleri asgari ücretin gelişimiyle karşılaştırma kolaylığı sağlamak amacıyla asgari ücretin Eylül 2021'deki değeri (2825,90 TL/ay) olarak kabul edilerek gösterilmiştir. **Şekil 4'**e göre, özellikle İTO İÜGE'nin temsil ettiği fiyat artışları asgari ücreti her yılın sonuna doğru hızla eritmektedir. Öte yandan, Eylül 2021 – Aralık 2024 döneminde nominal asgari ücret, Ocak 2024'teki zam hariç dönemin neredeyse tamamında Türk-İş'in hesapladığı *açlık sınırı* gelirinin altında seyretmiştir ve asgari ücreti açlık sınırının üstüne çıkartacakmış gibi gözükken Ocak 2025 zammına rağmen benzer olumsuz gelişmenin Şubat veya en geç Mart 2025'ten itibaren yaşanacağı ve Aralık 2025'e gelindiğinde, asgari ücretin yine söz konusu açlık sınırının altında kalacağı tahmin edilmektedir. Öte yandan, asgari ücretin yine Türk-İş'in hesapladığı *yoksulluk sınırına* göre seyri de hiç iç açıcı değildir: Asgari ücret ve onun civarında gelir elde edenlerin gelirlerinin yoksulluk sınırına göre giderek daha düşük düzeyde kalmakta oluşu (yani mavi ve kırmızı eğriler arasındaki dikey mesafenin giderek büyümesi), nominal olarak artsa da asgari ücret civarında aylık gelir elde edenler açısından yükselen bir *görelî yoksullaşma eğilimine* işaret etmektedir.

4. 1998-2023 Yıllarındaki İşgücü Üretkenliği ve Asgari Ücret Artışları

Bir ülkedeki asgari ücret tespit komisyonunun, normalde, sadece enflasyonun yol açtığı reel gelir kayıplarını gecikmeden telafi etmekle yetinmeyip işgücünün olası üretkenlik artışlarını da dikkate alarak, asgari ücrete refah artışı için ek zam yapılmasını da gündeminde bulundurması gerekir. Zira iktisat politikalarının genel nihai amacı, ülkede yaşayan insanların refahını yükseltmektir, enflasyon ortamında enflasyonun yarattığı gelir aşınmasını ucu ucuna gidermek değil.

Türkiye’de 1998-2023 yıllarında reel net asgari ücret (yeşil dikey eksen) ile kişi başına reel GSYH (kırmızı eğri, yatay eksen) ve çalışan başına reel GSYH (mavi eğri, yatay eksen) düzeylerinin karşılaştırıldığı **Şekil 5**’teki orijinden çıkan yardımcı 45 derece doğrusu üzerindeki noktalarda reel asgari ücret diğer iki gelir düzeyine eşit olacak demektir. Ancak, Türkiye’deki durum bu eşitlikten tamamen uzaktır. Türkiye’de en azından 1998’den bu yana, kişi başına ve çalışan başına reel GSYH’deki artışlara rağmen reel asgari ücret maalesef aynı derecede artışlar göstermemiştir. Hatta tam tersine, 1998-2023 yıllarında her iki reel GSYH düzeyine denk düşen reel net asgari ücret düzeyleri de 45 derecelik eşitlik doğrusuna yaklaşmak bir yana, tam tersine giderek ondan uzaklaşmıştır. Çalışanların ve emeklilerin aylık gelirlerinin yaygın ve güçlü biçimde asgari ücrete doğru yakınsadığı bir ortamda bu durum, tıpkı Kibritçioğlu (2024b)’deki Şekil 10’da da olduğu gibi, Türkiye’deki gelir dağılımının asgari ücret ve onun civarında aylık gelir elde edenlerin aleyhine olacak biçimde geliştiğini anlatmaktadır.

2025 yılı içinde 2024 yılının tamamına ilişkin reel GSYH verileri yayınlandığında, söz konusu iki eğrinin 2024 yılında ne yöne doğru (eşitsizlik artışı yönünde mi, eşitsizlik azalışı yönünde mi?) hareket etmiş olacağını da görebileceğiz. Ancak, 1998’den 2023 yılına kadarki gelişmeler, asgari ücretliler ve aylık gelirleri “asgarileşen” kesimler için onların aleyhine bir *eşitsizlik artışı* yaşandığını bariz biçimde göstermektedir.

5. Sonuç Tartışması

Türkiye’de 2000’lerin başından, hatta 1990’lardan bu yana asgari ücret dışında gelir eden işçi, memur ve emeklilerin aylık gelirleri hızla asgari ücrete doğru yakınsamaktadır (Kibritçioğlu, 2024a ve 2024b). Böyle bir ortamda Eylül 2021’de uygulanmaya başlanan zamansız politika faizi indirimleri ülkede enflasyonu aniden en azından 1967’den bu yana hiç görülmedik ölçüde hızlandırmış (Kibritçioğlu, 2022) ve sonuçta ülkeyi 2024 yılı itibariyle hafif de olsa teknik anlamda bir resesyona doğru sürüklemiştir (Kibritçioğlu, 2024c). 2023 ilkbaharındaki seçimlerden sonra uygulanmaya başlanan dezenflasyon politikası sonucunda enflasyon 2024 yılının ikinci yarısı itibariyle nihayet bir düşüş trendine girmiştir. Ancak, asgari ücrete 2021 güzünden bu yana yapılan zamlar, hızlanan enflasyonun yarattığı reel gelir kayıplarını yeterince gideremediği gibi, çalışanların üretkenliklerinde gerçekleşen artışlarla da (1998-2023) uyumlu bir biçimde yapılmamaktadır. Bu durumda, asgari ücret sistemi, kendisinden beklenen olumlu etkileri üretememekte ve asgari ücretliler ile onun yakınında gelir elde edebilenler son yıllarda açlık sınırı gelirin altında seyreden gelirleri nedeniyle ciddi geçim sıkıntılarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Bu kısa araştırmadan çıkan sonuç, Kibritçioğlu (2024a ve 2024b)’nin sonuçlarıyla uyumlu biçimde, Türkiye’de asgari ücretin belirlenişiyile ilgili olarak şu politika sonuçlarını desteklemektedir:

- Asgari ücret belirlenirken, sadece gerçekleşen enflasyon oranı ölçüsünde zamlarla yetinilmemeli, işgücü üretkenliği artışları da dikkate alınarak genel refah artışı sağlayacak derecede daha yüksek zamlar yapılmalıdır. İktisat literatüründeki ampirik bulgular, asgari ücret artışlarının ciddi enflasyonist etkiler yaratacağı endişesini desteklemektedir.
- Ülkede enflasyon düşük de olsa asgari ücret güncellemesi yılda en az iki kez yapılmalıdır.
- Asgari ücret tespit komisyonunun yapısı acilen daha adil hale getirilmeli ve komisyona birden fazla işçi (ve işveren) sendikasının temsilcilerinin ve uzman akademisyenlerin katılımı sağlanmalıdır.
- Mevcut “tek asgari ücret sistemi”nden bir an önce titiz ve geniş katılımlı bir hazırlıkla tasarlanacak adil ve “çoklu bir asgari ücret ve maaş sistemi”ne geçilmelidir. Örneğin, çalışanların ve onların emeklilerinin aylıkları arasında özellikle işin gerektirdiği ve sahip olunan vasıf derecesi farklılıkları dikkate alınarak saptanacak belirli oranlara göre *birden fazla asgari ücretin* saptanıp uygulanması anlamındaki bir *çoklu asgari ücret uygulaması*, ekonomideki bütün ücret ve maaşların zamanla tek asgari ücret düzeyine (hatta onun da altına) doğru “düşürülmesini” önemli ölçüde önleyebilecektir. Çoklu asgari ücret sisteminin bir “pilot uygulaması” olarak Türkiye’deki kamu ve vakıf üniversitelerinde acilen akademik unvanlara göre bir “asgari akademik maaş” uygulaması sistemi kurulması yararlı olacaktır. Oluşturulacak akademik maaş

skalası, akademik maaşların baskı altına alınıp asgari ücrete doğru yakınsamasını önemli ölçüde önleyecektir.

- e) Hatalı iktisat politikası uygulamalarından vazgeçilmeli ve bu politikalar (farklı sonuçlar bekleyerek) ısrarla tekrar edilmemelidir. Enflasyonla gerçekten mücadele etmek için kredibilitesi düşük dezenflasyon politikalarına başvurulmamalıdır. Çünkü güvenilirliği veya inandırıcılığı olmayan (veya düşük olan) dezenflasyon politikaları iktisadi aktörlerin bekleyişlerini olumsuz yönde etkilemekte ve ülkedeki nispi fiyatları daha da bozup enflasyonu kronik hale dönüştürmektedir.

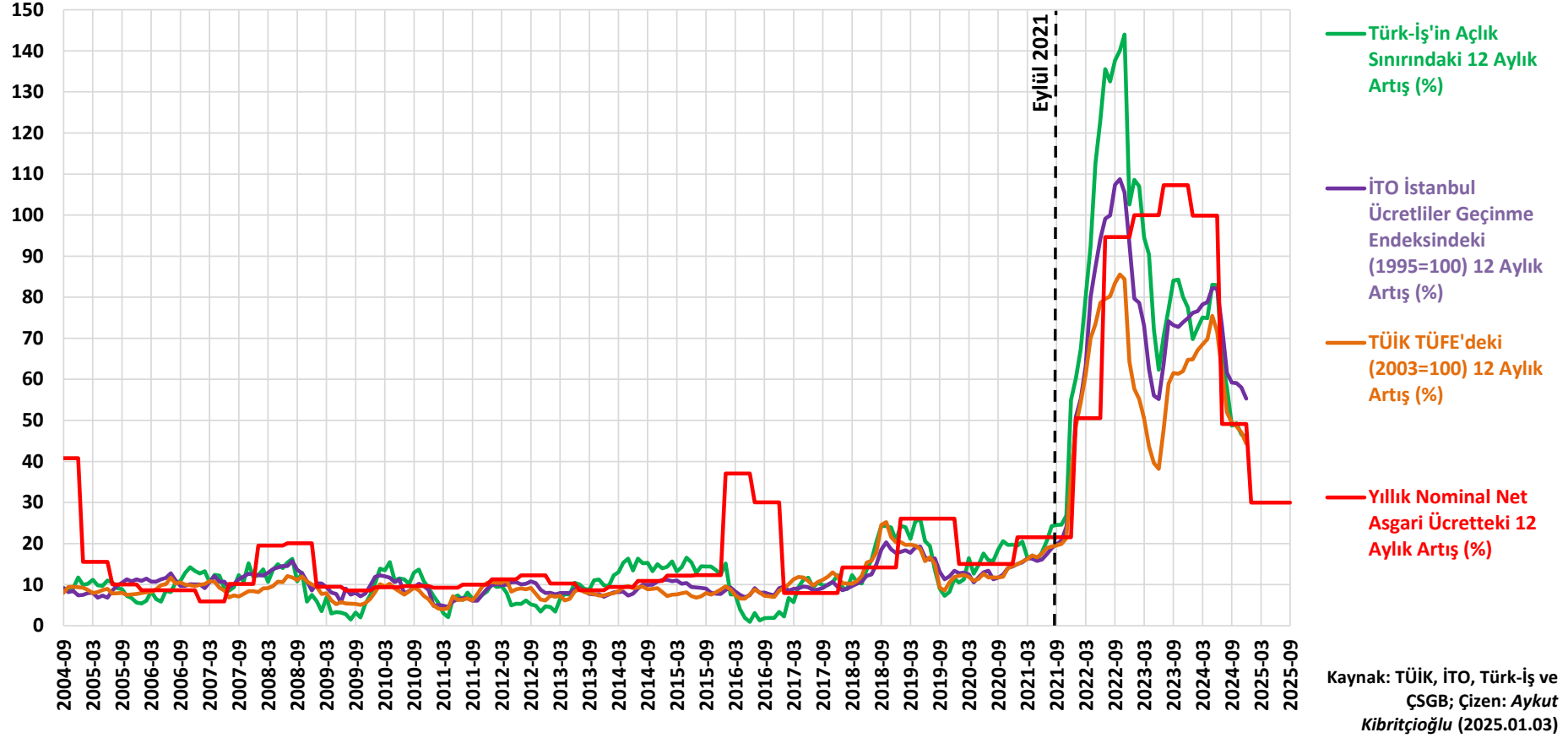
Ancak kanımca, asgari ücret sistemi tartışmaları ve bütün bu önerilen politika uygulamaları işgücü piyasalarındaki asıl derin sorunların üstünü adeta tümüyle örtmektedir. Aslında “buzdağı”nın görünmeyen kısmında daha köklü makroekonomik ve sosyal sorunlar yer almaktadır. Nitekim, Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu’nun *Küresel Haklar Endeksi*’ne göre Türkiye çalışanların haklarının işverenler ve hükümetlerce ihlal edilmesi ve garanti edilmemesiyle ilgili çeşitli ölçütler açısından son on yıldır sürekli olarak en kötü durumdaki on ülke arasında yer almaktadır (ITUC, 2024). Bu nedenle istihdamda yüksek kayıtdışılık, yaygın işsizlik, sendikal hakların 1980’lerden bu yana büyük ölçüde aşınmış olması, sık sık yaşanan iş kazaları, kadınların işgücüne yetersiz katılımı, nüfusun yaşlanması (İng. aging) gibi sorunlar da yüzeydeki (daha görünür) sorunlarla birlikte dikkate alındığında, Türkiye’nin köklü bir *sosyal güvenlik sistemi reformuna* ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır. Bu reform aslında kapsamlı ve derin bir *sosyal yenilenme* girişiminin temel bileşenlerinden sadece birisi olmalıdır. “Sosyal yenilenme” politikaları tasarlanırken örneğin İngiltere’deki (2014), Almanya’daki (1950’lerde başlayan “sosyal piyasa ekonomisi” uygulaması), İskandinav refah devleti modeli uygulaması, Japonya’daki “Toplum 5.0” Girişimi (2015-2024) ve Avusturya’daki “Sosyal Ortaklık Sistemi”nden de yararlanılabilir.

Dahası, sosyal yenilenmenin de dahil olduğu büyük bir *yapısal reform* sürecine girilmeden (Kibritçioğlu, 2024d) ve ayrıca, Türkiye’nin gecikmiş yapısal reformlarını da yeşil, dijital, sosyal, yapısal ve adil bir *Büyük Dönüşüm* politikaları demetinin zorunlu bileşenlerinden birisi olarak tasarlamadan *sürdürülebilir kalkınma hedefleri demetine* ulaşılması mümkün olmayacak; başka bir deyişle, Türkiye’nin uzun vadeli sürdürülebilir kalkınma ve adil bölüşüm sorunları çözülmeden kısa vadeli (enflasyon, işsizlik ve yetersiz asgari ücret gibi) sorunları da kalıcı bir biçimde çözülemez.

Büyük Dönüşüm politikaları demeti en azından refah ve tüketim dönüşümünden, enerji dönüşümünden (yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş), kaynak dönüşümünden, mobilite dönüşümünden, beslenme/gıda dönüşümünden, kentleşmede dönüşümden, endüstriyel dönüşümden, eğitim dönüşümünden, sağlık dönüşümünden, adalet sistemi dönüşümünden, istihdam ve sosyal güvenlik dönüşümünden, demografik dönüşüm politikalarından ve teknolojik dönüşümden oluşmaktadır (örn. bkz. Schneidewind, 2018). Sürdürülebilir kalkınma hedefleri demetine ulaşabilmek için gerek duyulan Büyük Dönüşüm politikaları demetinin tasarlanması, uygulanması ve koordinasyonunda, ilgili ve bütün bu konularda uzman kamusal ve özel kesim temsilcilerinin yanı sıra ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin de yer aldığı bir koordinasyon-yönetişim birimine ihtiyaç duyulacağı açıktır. Özünde “miyop” bir bakış açısına sahip olan siyasetçilerin zaman ufkunu fazlasıyla aşan bu *çok uzun vadeli*, kapsamlı ve kapsayıcı Büyük Dönüşüm süreci yaşanmadan örneğin asgari ücretlere yapılacak bir veya iki seferlik “büyük” zamlar, işgücü piyasasındaki sorunların kalıcı biçimde çözülmesinde yeterli olmayacaktır.

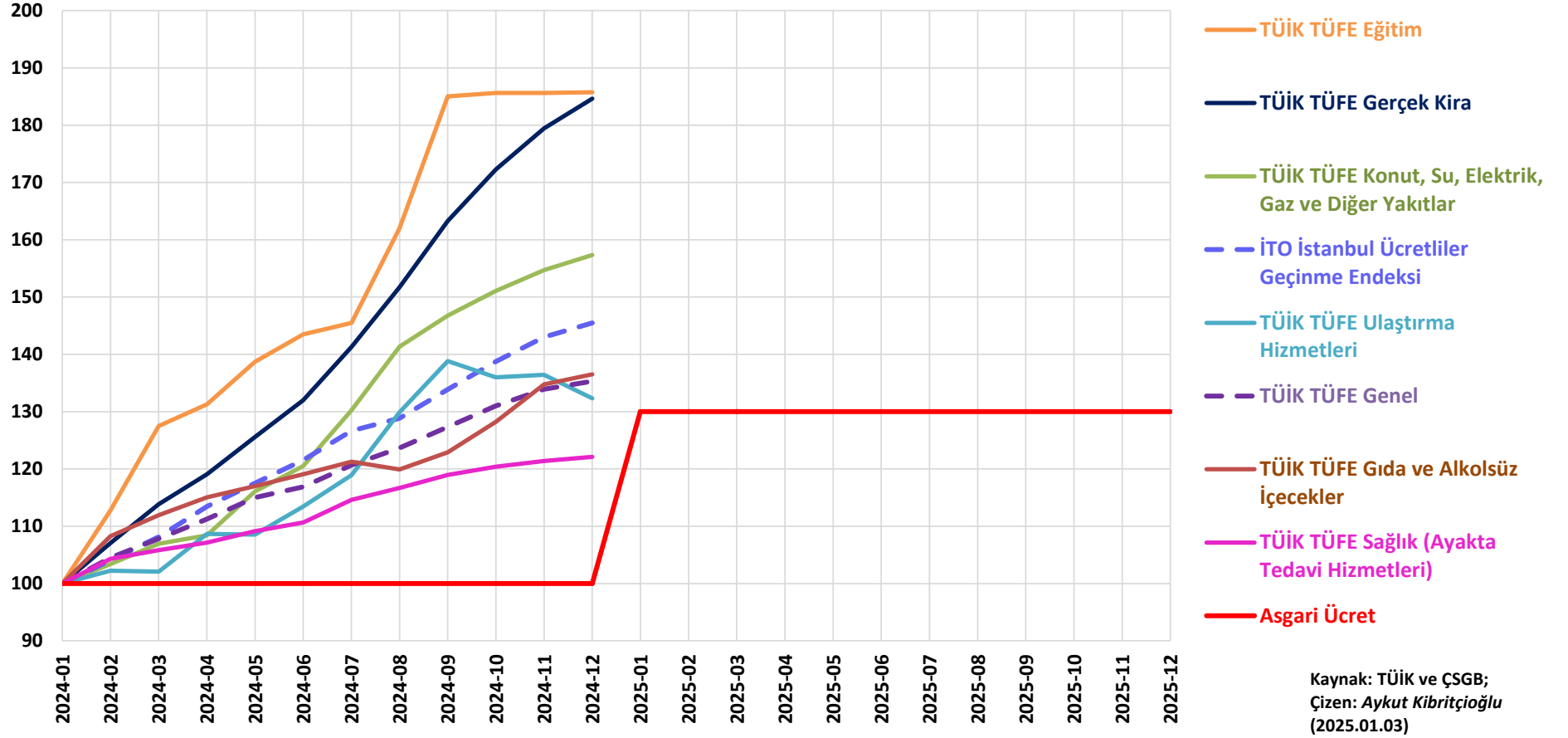
Şekil 1

TÜİK ve İTO Fiyat Endeksi, Türk-İş Açlık Sınırı ve Asgari Ücret Artışları
(%, 12 aylık artışlar, Eylül 2004 - Aralık 2024)

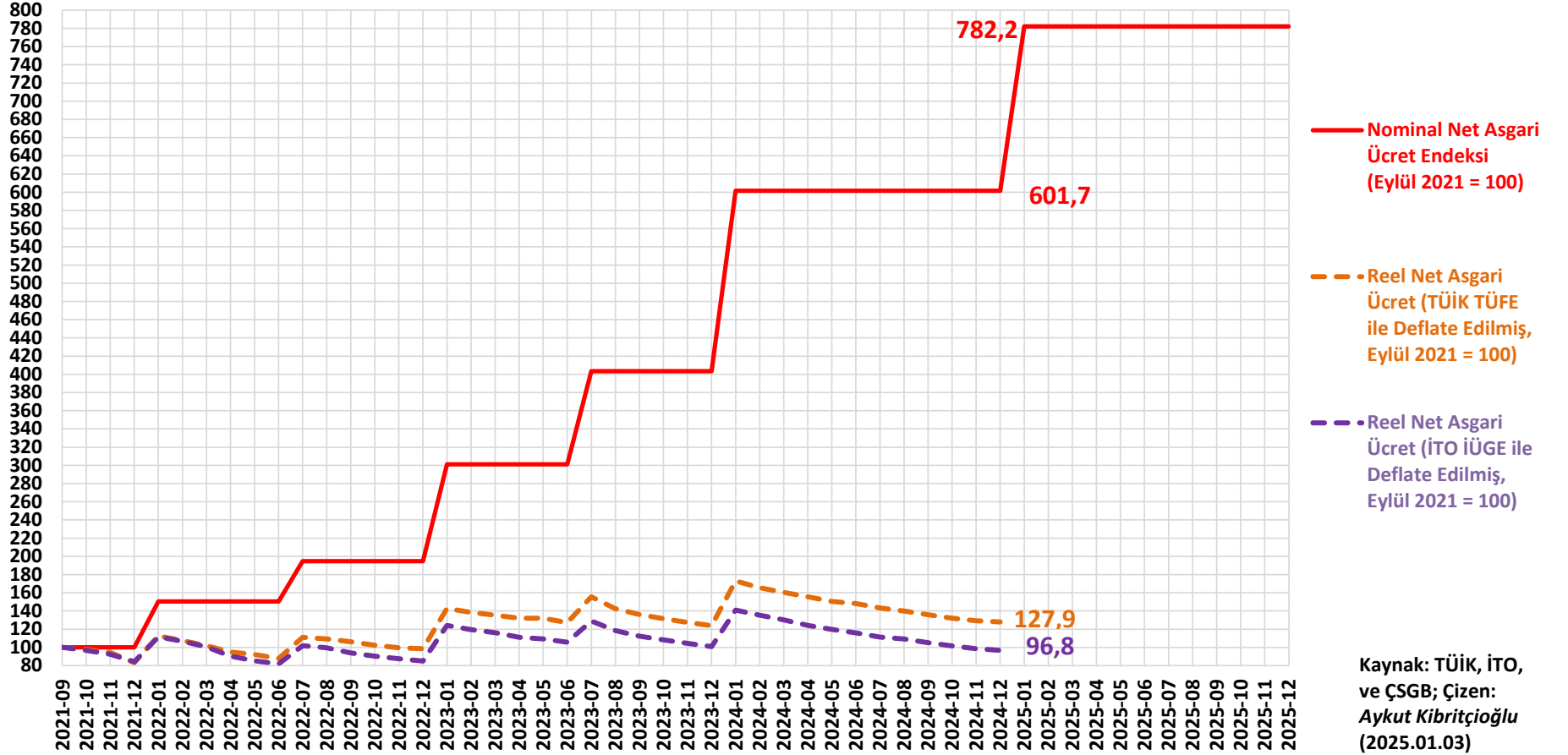
Şekil 2

Asgari Ücret ve Seçilmiş Tüketici Fiyatları ve Geçinme Fiyat Endeksleri
(Ocak 2024 = 100)

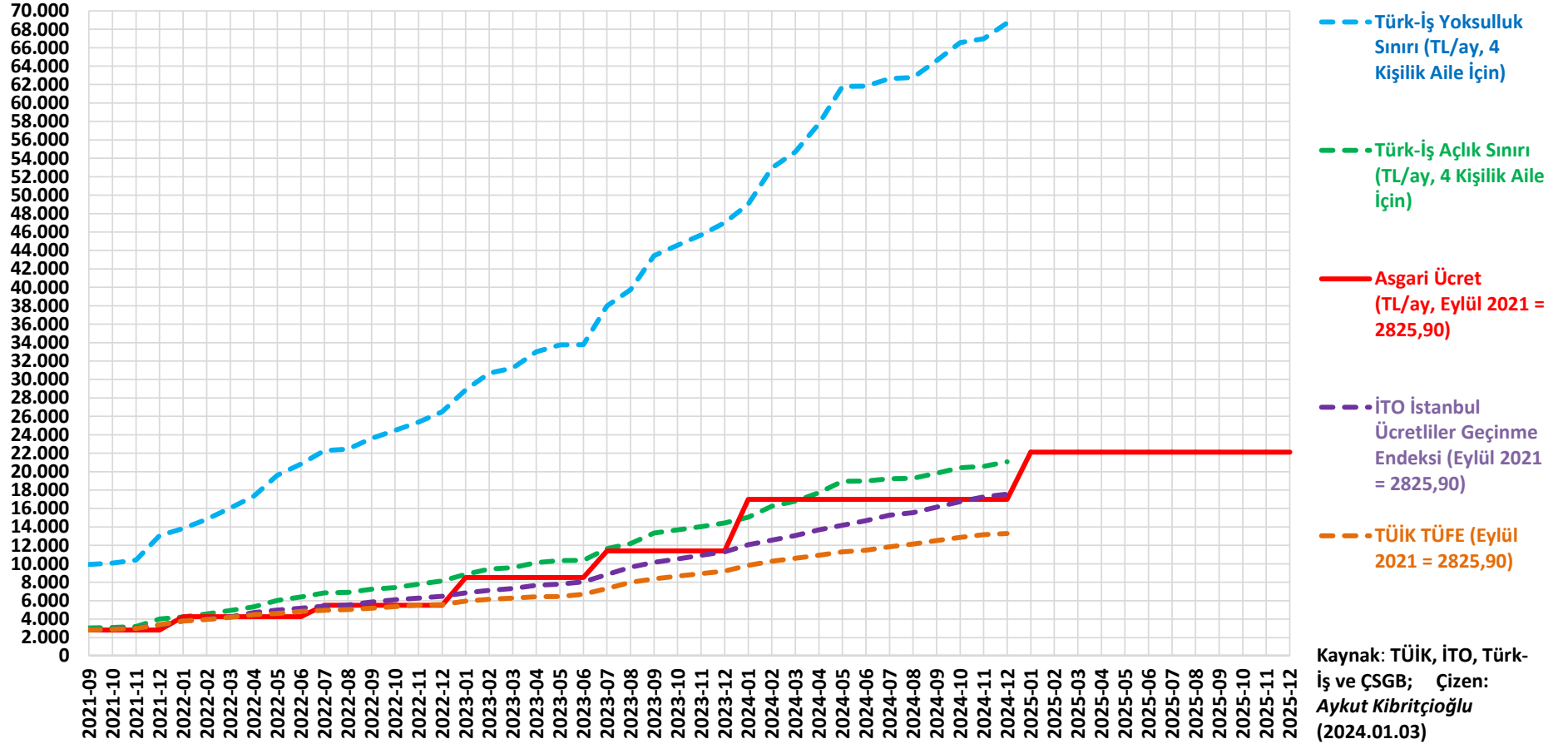
Şekil 3

TÜİK TÜFE ve İTO Geçinme Endeksi ile Deflate Edilmiş Net Asgari Ücret
(Eylül 2021 - Aralık 2024)

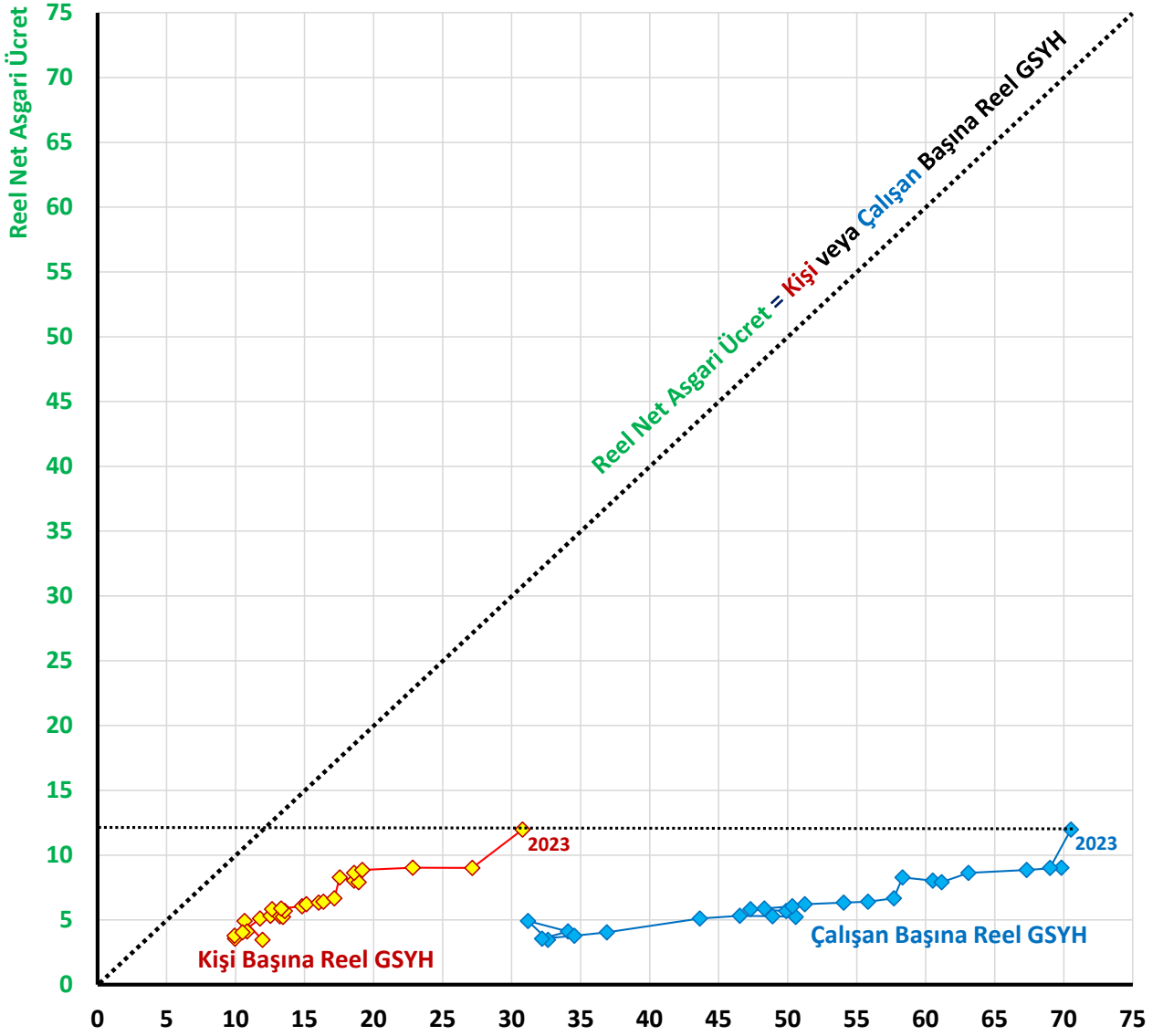
Şekil 4

Türk-İş'in Yoksulluk ve Açlık Sınırları, İTO Geçinme Endeksi ve TÜİK Tüketici Fiyatları
Karşısında Nominal Net Asgari Ücretin Gelişimi (Eylül 2021 - Aralık 2024)

Şekil 5

TÜRKİYE: Net Asgari Ücret ile Kişi ve Çalışan Başına GSYH (1998-2023)

Kaynak: TÜİK ve ÇSGB. Çizen: Aykut Kibritçioğlu (2025.01.03)

Kişi Başına ve Çalışan Başına Reel GSYH

6. Kaynakça

- ITUC (Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu) (2024). *Global Rights Index 2024*. Erişim (03.01.2025): <https://ituc-csi.org/ituc-global-rights-index-2024-en?lang=en>.
- Kibritçioğlu, Aykut (2022). “‘Bu Seferki’ Enflasyon Pek Çoğumuza Niçin ‘Fazla’ Geldi?” Erişim (03.01.2025): <https://aykut.kibritcioglu.com/blog/2022/06/01/1160>.
- Kibritçioğlu, Aykut (2024a). “Türkiye’de Asgari Ücret Uygulaması, Emekli ve Akademisyen Maaşları ve Ülke Geneline ‘Çoklu Asgari Aylık Sistemi’ne Geçiş Gereksinimi”. TEPAV Tartışma Tebliğleri Serisi, No. WP202401. Erişim (03.01.2025): <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.29789.83686>.
- Kibritçioğlu, Aykut (2024b). “Türkiye’de Maaş ve Ücretlerin Asgari Ücrete Yakınsaması ve İlgili Gelir Dağılımı Sorunları”. TEPAV Tartışma Tebliğleri Serisi, WP202402. Erişim (03.01.2025): <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.20272.98565/1>.
- Kibritçioğlu, Aykut (2024c). “Türkiye Ekonomisinin Resesyona Sürükleniş Süreci (2021-2024)”. Erişim (03.01.2025): <https://aykut.kibritcioglu.com/blog/2024/11/30/1529>.
- Kibritçioğlu, Aykut (2024d). “Yapısal reformlar niçin Türkiye’nin iktisadi büyümesi ve kalkınması açısından hâlâ gerekli, ama (artık) yetersizdir?” Ankara: Toplum Çalışmaları Enstitüsü. Erişim (03.01.2025): <https://www.toplum.org.tr/yapisal-reformlar-nicin-turkiyenin-iktisadi-buyumesi-ve-kalkinmasi-acisindan-hala-gerekli-ama-artik-yetersizdir>.
- Schneidewind, Uwe (2018). *Die Große Transformation: Eine Einführung in die Kunst gesellschaftlichen Wandels*. Frankfurt a. M.: S. Fischer Verlag.